

ITINERARI FORMATIU TIPUS HOSPITAL SANTA CREU I SANT PAU

Especialitat: Patologia: Servei de Aparell Digestiu

Data revisió itinerari: Març 2019

Cap de la unitat docent: Dr Carlos Guarner

Tutors: Dra Cristina Gómez i Dr Xavier Torras

Data d'aprovació per la comissió de docència:

Introducció:

El programa de formació sanitària especialitzada (FSE) es basa principalment en l'aprenentatge assistencial tutelat, de manera que el resident vagi adquirint de manera progressiva experiència en la presa de decisions, habilitats i actituds pròpies de la seva especialitat. El real Decret 183/2008 publicat al febrer 2008 insisteix en la necessitat d'establir un sistema de supervisió progressiu, per què el resident vagi adquirint autonomia, i s'han de delimitar uns nivells de responsabilitat per cada any de residència, i també per a cada tècnica o àrea de coneixement. Així, al servei de l'Aparell Digestiu, hi han algunes tècniques que han de ser conegudes per tots els residents des dels primers mesos de començada i d'altres, en canvi, no es consideren fonamentals per a la formació bàsica d'un especialista, i el resident purament ha de conèixer-les i haver-les presenciat.

Si bé el tutor docent és el principal responsable de la formació del resident i qui ha d'establir quin grau d'autonomia té a cada moment, el Real Decret estableix el deure general de supervisió de tot el personal facultatiu que treballa a un centre docent, i per tant tot el Servei participa en aquesta tasca.

En cada una de les àrees de rotació s'ha establert un protocol de supervisió, adquisició de competències i nivell d'autonomia del resident segons els objectius docents generals i específics marcats.

Els nivells tant de responsabilitat com d'habilitats a assolir estan dividits entre:

- **Nivell 1:** activitats realitzades directament pel resident, sense necessitat d'una tutorització directa. El resident executa, i posteriorment informa.
- **Nivell 2:** activitats realitzades directament pel resident sota supervisió.
- **Nivell 3:** activitats realitzades pel personal sanitari del centre i observades i/o assistides en la seva execució pel resident.

Durada de la formació:

Duració 4 anys

Objectius generals i específics de l'especialitat

A- Objectius generals:

- 1. Completar una formació mèdica general
- 2. Obtindre una formació específica en la Especialitat de Aparell Digestiu, tant en en l'aspecte clínic com en el tecnològic.
- 3. Iniciació en la Investigació
- 4. Capacitació en les tècniques de comunicació mèdica: presentacions, publicacions i eficiència en la labor docent.

B- Calendari de rotacions i objectius específics, d'acord també amb la guia del MSSSI, en el que s'especifiqui:

Resident De 1er Any

A- Programa de rotacions:

1. Rotació los 3 primers mesos per la sala de hospitalització del Servei de Patologia Digestiva.
2. Rotació de 6 mesos i mig per les sales de hospitalització del Servei de Medicina Interna.
3. Rotació de 1 mes pel Servei de Urgències
4. Rotació de 1 mes i mig pel Servei de Nefrologia
5. Guardies (una mitja de 4 al mes) en el Servei de Urgències Generals sempre tutelades i supervisades pel adjunt responsable de cada àrea amb un nivell de responsabilitat 3.

B- Objectius docents: La activitat docent del resident de primer any esta dedicada fonamentalment a la formació general en Medicina Interna havent de complir els següents objectius:

1. Profunditzar en els aspectes relacionats amb la realització de una historia clínica i una exploració física completa i detallada, per ser capaç de identificar problemes clínics aguts i crònics i de planificar actituds diagnòstiques i terapèutiques encaminades a la seva resolució. Responsabilitat nivell 3-2
2. Familiaritzar-se amb els procediments diagnòstics de us mes frequent, coneixer les seves indicacions, limitacions i potencials complicacions i saber interpretar els resultats obtinguts. Responsabilitat nivell 3-2
3. Desenvolupar habilitats en la comunicació interpersonal amb els pacients, familiars i personal facultatiu. Responsabilitat Nivell 3-2
4. Observar i aprendre el maneig clínic dels pacients que pateixen malalties de alta prevalença de diverses àrees de la medicina, com respiratòries (MPOC, asma, TBC,

neumonía, TEP, basament pleural...), cardiocirculatories (HTA, IAM, angor, ICC, arritmia, aneurisma de aorta), renals (IRA, IRC, sde nefròtic, litiasi renal, RAU), endocrinològiques (DM, sde metabòlic, disfunció tiroidea, dislipèmies), neurològiques (AVC, demències, epilepsia, meningitis, Parkinson), infeccioses (SIDA, sepsi), hematològiques (citopenies, leucèmies, linfoemes), oncològiques i reumatològiques (AR, LES, artritis). Responsabilitat Nivell 3-2

5. Atendre amb tutela directa, al menys 300 pacients hospitalitzats (nivell de responsabilitat 2 i 3). Responsabilitat Nivell 3-2

6. Assistir amb participació activa a les sessions clíniques dels serveis pels que estigui rotant i sessions clíniques organitzades per l'Acadèmia de Ciències Mèdiques. Responsabilitat Nivell 1

C- Requisits bàsics:

1. 200 Histories Clíniques en pacients hospitalitzats
2. 200 Informes de alta
3. 200 interpretacions de ECG
4. 200 interpretacions de Rx torax
5. 200 interpretacions de Rx abdomen
6. 15 paracentesis diagnòstiques/terapèutiques

Resident de 2on Any

A- Programa de rotacions:

1. Rotació de 8 mesos per la sala de hospitalització del servei de Patologia Digestiva.
2. Rotació de 2 mesos per la Unitat de Semicrítics.
3. Rotació durant 1 mes per la Unitat de Malalties Infeccioses del Servei de Medicina Interna
4. Guardies (una mitja de 4-5 al mes) repartides entre els serveis de Urgències Generals, Unitat de Semicrítics i sala de hospitalització de Digestiu, sempre supervisades y tutelades pel adjunt responsable de cada area. Nivell Responsabilitat 2

B- Objectius docents: La activitat docent del resident de segon any esta dedicada fonamentalment a la formació general en Patologia Digestiva e iniciació en el coneixement i maneig de pacients crítics, havent de complir els següents objectius:

1. Formarse en el maneig general dels problemes digestius mes frequents, inclouent el dolor abdominal, diarrea, constipació, nauseas, hemorragia digestiva, anèmia, icterícia i dispepsia. Responsabilitat Nivell 1
2. Formarse en el diagnòstic, maneig i tractament de les principals patologies digestives que requereixen de ingres hospitalari com la cirrosi i les seves complicacions, la pancreatitis aguda i crònica, la malaltia inflamatoria intestinal, la hemorragia digestiva i les neoplasies de origen digestiu. Responsabilitat Nivell 1
3. Atendre amb responsabilitat directa al menys 150 pacients hospitalitzats que pateixin malalties digestives. Responsabilitat Nivell 2
4. Aprendre a realitzar puncions venoses i arterials i practicar correctament les tècniques de ressucitació vital bàsica i avançada. Responsabilitat Nivel 2
5. Assistir a las sessions clíniques del Servei de Digestiu amb participació activa i de les organitzades per la Acadèmia de Ciències Mèdiques. Responsabilitat Nivell 1

6. Assistir a reunions científiques locals i nacionals. Responsabilitat Nivell 1
7. Iniciar la col·laboració amb alguna línia de investigació del servei. Responsabilitat Nivell 2

C- Requisits bàsics:

1. 100 històries clíniques de pacients hospitalitzats
2. 100 informes de alta
3. 20 paracentesis diagnòstiques/terapèutiques

Resident de 3er. Any

A- Programa de Rotacions:

1. Rotació de 8 mesos per la Unitat de Endoscopia. Durante aquest període, rotació pel dispensari de proctologia, pólips i malaltia inflamatoria intestinal.
2. Rotació de 2 mesos per Unitat de Exploracions Funcionals
3. Rotació de 2 mesos pel Servei de Radiología
4. Rotació de 2 mesos (2 tardes setmanals) en Centre de Assistència Primària amb especialista.
5. Guardies (4 o 5 al mes) de especialitat en sala de hospitalització amb possibilitat de realitzar endoscopia urgent

B- Objectius docents: La activitat docent del resident de tercer any esta dedicada fonamentalment a la formació en tècniques de Endoscopia Digestiva, proves funcionals digestives y radiología digestiva. Así mateix es disposa de una rotació per un centre de Assistència Primària per conèixer i formarse en l'àmbit de la medicina ambulatoria. Durant aquest any, deurien complir-se els següents objectius:

1. Iniciar l'entrenament en endoscopia digestiva diagnòstica i terapèutica, amb capacitat per realitzar gastroscopies i colonoscopies amb sedació presa de biòpsies i polipectomies/mucosectomies. Responsabilitat Nivell 2.
2. Iniciar l'entrenament per realitzar ecografia abdominal diagnòstica i saber interpretar ecografia, TAC, RMN y radiología baritada del aparell digestiu, así com les seves indicacions i limitacions. Responsabilitat Nivell 2
3. Aprendre a realitzar i saber interpretar pH-metries y manometries esofàgiques, tècniques de bio-feedback i test de ale espirat. Responsabilitat Nivell 2
4. Formarse en el diagnòstic i tractament de la patologia ano-rectal, polips de colon i malaltia inflamatoria intestinal. Responsabilitat Nivell 1
5. Aprendre el maneig i tractament de la patologia digestiva ambulatoria y relacionarse amb els metges de Assistència Primària per profunditzar en el coneixement dels seus recursos, les seves limitacions i dinàmica de treball. Responsabilitat Nivell 2
6. Assistència i participació activa en les sessions clíniques organitzades pel servei de digestiu. Responsabilitat Nivell 1
7. Assistència i participació activa en Congressos nacionals e internacionals. Responsabilitat Nivell 1
8. Col·laboració activa en alguna línia de investigació. Responsabilitat Nivell 1

D- Requisits bàsics:

1. 150 Gastroscopies diagnòstiques

2. 150 Colonoscopies diagnòstiques
3. 50 Endoscopies terapèutiques (lligadures, polipectomies, mucosectomies, injecció hemostàtica, argón...)
4. 10 Gastrostomies endoscòpiques
5. 15 Exploracions funcionals (manometria, phmetria)
6. 30 Rectoscopies
7. Col·laboració en realització de ecoendoscopies, enteroscopies, colangiografies, prótesi endoscòpica
8. Col·laboració en la realització de ecografia diagnòstica i terapèutica.
9. 50 visites ambulatories (20 primeres i 30 segones)

Resident de 4t Any

A- Programa de rotacions:

1. Rotació de 6 mesos en la Unitat de Sangants
2. Rotació de 4 mesos en Endoscopia Avançada i Hemodinàmica Hepàtica. Durant aquest període, rotació pels dispensaris de hepatologia (complicacions de cirrosi, hepatocarcinoma i tractament antiviral) i patologia pancreàtica.
3. Rotació Externa de 2 mesos, optativa, en un centre de reconegut prestigi nacional o internacional en un àrea específica que no pugui desenvoluparse en el nostre centre.
4. Guardies de especialitat (4-5 al mes) en sala de hospitalització amb possibilitat de realitzar endoscopia urgent.

B- Objectius docents: La activitat docent del resident de quart any està dedicada fonamentalment a la formació en la Unitat de Sangants per aprendre el maneig del pacient amb hemorragia digestiva, en Hepatologia i en tècniques avançades en endoscopia digestiva. També disposa de 2 mesos de lliure elecció de rotació externa per profunditzar en els coneixements i experticitat en una àrea específica. Deurien complir-se els següents objectius:

1. Profunditzar en el coneixement de tècniques endoscòpiques com la CPRE, ecoendoscopia i enteroscopia i de la hemodinàmica hepàtica amb un nivell 2 de responsabilitat i en el us de distintes teràpies endoscòpiques (pròtesi, tècniques hemostàtiques, polipectomies...) amb un nivell 1 de responsabilitat.
2. Obtindre les habilitats precises per atendre amb màxima responsabilitat, inclouent endoscopia amb sedació, a els pacients ingrats amb una patologia digestiva greu o sagnants. Responsabilitat Nivell 1-2
3. Aprendre com estudiar, diagnosticar i tractar els pacients amb problemes digestius en la consulta externa del hospital. Responsabilitat Nivell 1
4. Assistència i participació activa en les sessions organitzades pel servei 8i per la Acadèmia de Ciències Mèdiques. Responsabilitat Nivell 1
5. Assistència i participació activa en Congrésos locals, nacionals e internacionals. Responsabilitat Nivell 1
6. Integrarse plenament en una línia de investigació del servei. Responsabilitat Nivell 1

C- Requisitos bàsicos: 1. 100 Historias Clínicas en pacientes hospitalizados. 2. 100 Informes de Alta. 3. 100 Primeras visitas 4. 200 Segundas visitas 5. 200 Endoscopias terapéuticas.

C- Guàrdies

- Es realitzaran una estancia al servei de urgències durant 2 dies en el moment de la incorporació al hospital en horari de 8 a 17h i doblant la plantilla ordinària, per facilitar la adaptació progressiva al Servei de urgències dels nous R1 (veure el seu funcionament i coneixement del personal de urgències) abans de iniciar les guardies.
- A banda durant el primer any de residència es farà una rotació de 1 mes en el servei de urgències.

- R1 4-6 guardies en el servei de Urgències i en la Unitat de Estancia Curta
  - o Atendre i diagnosticar patologia aguda prevalent. Responsabilitat nivell 3
- R2 4-6 guardies en el servei de Urgències , en la Unitat de Semicrítics i en la sala de hospitalització.
  - o Atendre i diagnosticar patologia aguda prevalent. Responsabilitat nivell 2-3
- R3 4-6 guardies en la sala de hospitalització
  - o Atendre i diagnosticar patologia aguda digestiva prevalent. Responsabilitat nivell 2
  - o Aprendre endoscopia urgent. Responsabilitat nivell 2-3
- R4 4-6 guardies en la sala de hospitalització
  - o Atendre i diagnosticar patologia aguda digestiva prevalent. Responsabilitat nivell 1-2
  - o Aprendre endoscopia urgent. Responsabilitat nivell 1-2

- Horari de les guardies de 17 h a 8h en dies laborables i de 9h a 9h en festius
Totes es lliuren

D- Protocol de supervisió dels residents

ÀREA D' HOSPITALIZACIÓ	R1	R2	R3	R4
correcta història clínica i completa exploració del pacient, fent una valoració inicial de la seva situació global	3-2	3	2	1
Complimenta els documents de consentiment informat de les proves o tractaments que ho requereixen, així com els parts judicials i tota la documentació necessària	3-2	2	2	1
Establir una relació amb els pacients i els seus familiars o acompanyants que sigui respectuosa amb els seus drets, especialment amb els d'autonomia	3-2	2	2	1
Sol·licitar i saber interpretar les proves complementaries bàsiques	3-2	3	2	1
Detectar i tractar complicacions o descompensacions de malalties digestives	3-2	2	2-1	2-1
ÀREA D'URGÈNCIES	R1	R2	R3	R4
història clínica i completa exploració del pacient que ve a urgències, fent una valoració inicial	3-2	2-1	2	1
Sol·licitud i interpretació de proves complementàries bàsiques	3-2	3-2	2	1
Sol·licitud i interpretació de proves complementàries específiques	3	3-2	2	2-1
Valoració gravetat	3-2	2	2	1
Presentació i informació pacient i família	3-2	2-1	1	1
Procediments: RCP bàsica, abordatges venosos, col·locació SNG i sonda vesical	3-2	2-1	2-1	1
Decidir tractament i estratègia específica	3	3-2	2-1	1
Realitzar informe d'alta o d'ingrés	3-2	3-2	1	1
Presca de decisió destí del pacient: alta o ingrés	3	3-2	2-1	1
ÀREA DE CONSULTES	R1	R2	R3	R4
Història clínica	3-2	3-2	2	1
Sol·licitud de proves diagnòstiques	3-2	3-2	2	1
Exploració física	3-2	3-2	2	1
Apendre seguiment ambulatori de pacients amb malaltia crònica distiva	3-2	3-2	2	1
Detectar complicació greu que requereix tractament urgent	3	3-2	2	2-1

ENDOSCOPIA DIGESTIVA i altres	R1	R2	R3	R4
Paracentesis i Toracocentesis...	3-2	2-1	1	1
Gastroscopia	3	3	3-2	1
Colonoscopia	3	3	3-2	1
Endoscopia urgent en pacient sagnant	3	3-2	3-2	2-1
Sedació endoscòpica	3	3-2	3-2	2-1
Polipectòmies/Mucosectomies/argon/clips	3	3	3-2	2-1
Gastrostomia endoscòpica	3	3	3-2	2-1
Ecografia abdominal	3	3-2	3-2	3-2
Fibroscan	3	3	3-2	2-1
Ecoendoscopia	3	3	3-2	3-2
Colangiografia endoscòpica	3	3	3-2	3-2
Hemodinàmica portal	3	3	3	3-2

E- Activitats formatives

Activitats formatives del pla transversal comú:

ACCIONS FORMATIVES	MODALITAT	R1	R2	R3
Sessió Acollida Residents	presencial	•		
Suport Vital Bàsic	presencial	•		
Curs urgències mèdiques / Curs urgències quirúrgiques	presencial	•		
Estació de treball clínic	presencial	•		
Tallers d'habilitats	presencial	•	•	•
Tallers simulació	presencial		•	•
Suport Vital Avançat (àrees concretes)	presencial	•		
Comunicació en l'àmbit assistencial	presencial	•		
Seguretat del pacient	on line	•		
Formació en prevenció de riscos laborals	on line	•		
Curs radioprotecció	on line	•		
Metodologia de recerca	on line	•		
Estadística bàsica amb Stata	presencial		•	
Infecció nosocomial	presencial		•	
Dilemes ètics	presencial		•	
Gestió clínica	Online/presencial			•

Activitat formativa docent que es realitza el Servei:

- Sessions de mortatilat: mensuals (mínim 2 sessions a presentar a l'any)
- Sessions presentacions cas clínic i revisió literatura: 2 per setmana (mínim 2 sessions a presentar a l'any)

Assistència a activitats de formació de l'especialitat:

- **R1 assistència al Congrés Català de Digestiu**
- **R2 assistència al Congrés Català de Digestiu i al Congrés Nacional de AAEH o AEG**
- **R3 assistència al Congrés Català de Digestiu, Congrés Nacional AAEH o AEG i Reunió GETECU**
- **R4 assistència a Congrés Català de Digestiu, Congrés Nacional AAEH o AEG**
- **R1-R4 assistència a les sessions mensuals de la Societat Catalana de Digestologia de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques**
- **R1-R4 assistència al curs anual de Patologia Digestiva organitzat pel servei de digestiu**
- **R1-R4 assistència a les reunions subvencionades per la indústria farmacèutica**

Activitat de recerca dels residents:

- El servei forma part de l'Institut de Investigació Biomèdica de Sant Pau i del CIBERehd
- - Es fomenta al resident, sobretot a partir de R2, la seva col·laboració progressiva en alguna de les línies de investigació.
- A partir de R2 se inicia la activitat investigadora, integració progressiva en els grups y línies de investigació del servei, inicialment, bases de dades, de R3 i 4 discussió de resultats i elaboració de comunicacions pósters y articles.
- A partir de R2 Assistència a Congressos de la especialitat, a partir de R3 y R4 assistència i participació en Congressos autonòmics, nacionals e internacionals.
- Durant el període de R3 i R4 es requereix un mínim de participació en treballs presentats a 3 congressos i col·laboració en 1 publicació.